

Ústav pro zkoumání totality??

Kolem USTR¹ se točí stále nové aféry, jsou odvolávání ředitelů a nově jmenování provádějí čistky. Prý to má být ústav apolitický - a přitom byl zřízen politiky, na základě jisté ideologické koncepce. *Contradictio in adjecto!* Prý jsme zažili 40 let totality a nyní žijeme v demokracii - *právním státě, kde jsou respektována lidská práva*².

Tato koncepce, které po roce 1990 všichni věřili, dostává povážlivé trhliny. Podivuhodná byla například kontraverze mezi Věrou Čáslavskou a Milošem Zemanem při televizní debatě: čtyřnásobná olympijská vítězka z Mexika darovala v roce 1968 svoje medaile čtyřem „totalitním politikům“ Dubčekovi, Smrkovskému, Černíkovi a Krieglovi, a to za všeobecného souhlasu a nadšení!

Úloha „režimu“ se všeobecně demonizuje. Jako příklad zločinnosti komunistického režimu se uvádějí vesměs nezákonnosti 50.let; ty ovšem nepocházely od našich komunistů, byly nám vnuceny zvenčí. Bylo to v době studené války a mnozí komunisté byli poblouznění dobovou psychózou:

*Zítřka se bude tančit všude,
až naše vítězné vlajky rudé
na stožáry světa vyletí ...*

pěl tehdy spisovatel Pavel Kohout, žijící dnes v Rakousku, kam byl za „normalizace“ vyhnán.

Žádný režim nemůže lidi přinutit k zločinnému jednání; dává jenom příležitost asociálním jedincům, kteří chtějí ostatní lidi tyranizovat nebo bezmezně touží po kariéře. Chodil jsem (1951-59) do školy na Letné, kde se dlouho udržely liberální poměry. Do roku 1953 se tu vyučovalo náboženství („nábrdlo“) a teprve od roku 1957 jsme oslovovali naši třídní učitelku „soudružko“. Někdy v té době tu začala pracovat pionýrská organizace, do které vstoupila celá naše třída až na jednoho - premianta třídy³. Když jsme opouštěli školu, začalo se tam něco dít a někteří učitelé změnili své chování. Já jsem tehdy nebyl doporučen ke studiu na průmyslovce a dostal jsem se tak až po odvolání...

Na průmyslovce to bylo ovšem bylo jiné - někteří učitelé byli fanatiky a šířili (často zmatenou) ideologii. V tom vynikal nejvíce tělocvikář Polák, který například tvrdil, že pozná, jakého je kdo třídního původu. Sportovec byl ovšem zdatný. Učil nás našťástí jen jeden rok. V roce 1963, když jsme maturovali, byla ovšem už situace jiná, studenti se už nebáli⁴.

Šedesátá léta se nedají označit za „dobu totality“, i když existovala cenzura a státní bezpečnost. Důležité je, jak si lidé počínají; samy existující instituce se mohou chovat různě. Jak řekl v jednom rozhovoru Ludvík Vaculík, „zlatá šedesátá léta“ byla jedinečnou dobou, která se asi už nemůže opakovat...

Co můžeme nyní dělat, aby stát řídili schopní a odpovědní lidé? Klíčem je *změna volebního systému*, kterou navrhují i někteří členové NERVu. V parlamentu musí sedět skuteční zástupci občanů, ne šedé eminence ovládané mafiány. Co však přinutí parlament aby takovou změnu schválil (tzn. aby si kapři vypustili rybník)? Snad masové protesty občanů, nebo stav, kdy budeme jíst hlínu...

Ve Sloupu u Davle, 26. dubna 2013

Jan Matys

¹ Ústav pro studium totalitních režimů

² Mnozí ale tvrdí něco úplně jiného - žijeme v *mafianském kapitalismu*, námi volení politici a mafiáni rozkrádají stát. Kolem poloviny občanů si přeje návrat starého režimu ...

³ Ten tam vstoupil dodatečně, aby mohl být doporučen na další studium...

⁴ Tehdy se udál na 1.máje incident mezi studenty a policií u Máchova pomníku na Petříně